

Quy hoạch, kiến trúc đương đại – đào tạo và hành nghề theo xu hướng hội nhập quốc tế

Contemporary planning and architecture – education and practice towards international integration

Đinh Thị Hải Yến

Tóm tắt

Trong bối cảnh hội nhập quốc tế ngày càng sâu rộng, lĩnh vực quy hoạch và kiến trúc đương đại đang phải đối mặt với nhiều thách thức và cơ hội mới. Bài tham luận sẽ tập trung vào việc đào tạo và hành nghề trong lĩnh vực quy hoạch, kiến trúc, nhấn mạnh tầm quan trọng của việc cập nhật kiến thức, kỹ năng và xu hướng thiết kế hiện đại để đáp ứng nhu cầu phát triển bền vững. Nội dung sẽ đề cập đến các phương pháp giảng dạy hiện đại, vai trò của công nghệ trong thiết kế, cũng như việc xây dựng các chương trình đào tạo liên kết quốc tế. Bên cạnh đó, bài tham luận cũng sẽ phân tích các xu hướng thiết kế kiến trúc hiện đại, từ việc sử dụng vật liệu bền vững đến các giải pháp quy hoạch thông minh, nhằm tạo ra những không gian sống thân thiện, hiệu quả. Cuối cùng, bài viết sẽ đưa ra những khuyến nghị cho các cơ sở giáo dục và các nhà quản lý trong việc phát triển chương trình đào tạo phù hợp với xu hướng hội nhập quốc tế.

Từ khóa: Đào tạo, Hành nghề, Hội nhập quốc tế, Kiến trúc, Quy hoạch

Abstract

In the context of deepening international integration, the field of contemporary planning and architecture is facing many new challenges and opportunities. The paper will focus on training and practice in the field of planning and architecture, emphasizing the importance of updating modern knowledge, skills and design trends to meet the needs of sustainable development. The content will cover modern teaching methods, the role of technology in design, as well as the development of international joint training programs. In addition, the paper analyzes modern architectural design trends, from the use of sustainable materials to smart planning solutions, in order to create friendly and effective living spaces. Finally, this article will provide recommendations for educational institutions and managers in developing training programs in line with the trend of international integration.

Key words: Architecture, International Integration, Planning, Practice, Training

TS.KTS Đinh Thị Hải Yến
Bộ môn Cơ sở Kiến trúc, Khoa Kiến trúc
Trường Đại học Kiến trúc Hà Nội
Email: haiyenvkt@gmail.com
ĐT: 0918 290 883

Ngày nhận bài: 8/10/2024
Ngày sửa bài: 12/12/2024
Ngày duyệt đăng: 02/01/2025

1. Mở đầu

Trong bối cảnh toàn cầu hóa hiện nay, quy hoạch và thiết kế kiến trúc không chỉ là những lĩnh vực chuyên môn đơn thuần mà còn là những yếu tố quan trọng trong việc xây dựng và phát triển môi trường sống bền vững. Sự gia tăng dân số, đô thị hóa nhanh chóng và những thách thức về biến đổi khí hậu đã đặt ra yêu cầu cấp thiết cho các kiến trúc sư và quy hoạch sư trong việc tạo ra những không gian sống không chỉ đẹp mắt mà còn phù hợp với nhu cầu của cộng đồng và bảo vệ môi trường.

Việc đào tạo và hành nghề trong lĩnh vực quy hoạch và thiết kế kiến trúc cần phải được nâng cao để đáp ứng các tiêu chuẩn quốc tế. Điều này không chỉ giúp các chuyên gia trong ngành có thể cạnh tranh trên thị trường toàn cầu mà còn góp phần vào sự phát triển kinh tế và xã hội của đất nước. Đào tạo chất lượng cao sẽ trang bị cho sinh viên những kiến thức và kỹ năng cần thiết để họ có thể ứng phó với những thách thức mới, từ việc áp dụng công nghệ tiên tiến đến việc thiết kế các giải pháp bền vững cho các vấn đề đô thị ngày càng phức tạp.

Hơn nữa, trong bối cảnh hội nhập quốc tế, việc tiếp cận và áp dụng các tiêu chuẩn quốc tế trong quy hoạch và thiết kế kiến trúc trở nên cần thiết hơn bao giờ hết. Các hiệp định thương mại tự do và sự hợp tác quốc tế mở ra nhiều cơ hội cho các kiến trúc sư và quy hoạch sư Việt Nam tham gia vào các dự án lớn, không chỉ trong nước mà còn ở nước ngoài. Điều này đòi hỏi các chuyên gia phải không ngừng học hỏi, cập nhật kiến thức và kỹ năng mới để đáp ứng yêu cầu ngày càng cao của thị trường.

Từ những lý do trên, bài tham luận này sẽ đi sâu vào việc phân tích các khía cạnh của đào tạo và hành nghề quy hoạch và thiết kế kiến trúc trong bối cảnh hội nhập quốc tế. Chúng ta sẽ xem xét tổng quan về quy hoạch và thiết kế kiến trúc đương đại, các phương pháp đào tạo hiện đại, thực trạng hành nghề và những mô hình thành công từ quốc tế, từ đó đưa ra những giải pháp khả thi nhằm nâng cao chất lượng đào tạo và hành nghề trong lĩnh vực này.

Hy vọng rằng những nội dung được trình bày sẽ góp phần tạo ra một cái nhìn sâu sắc hơn về tầm quan trọng của quy hoạch và thiết kế kiến trúc trong thời đại hội nhập, cũng như thúc đẩy sự phát triển bền vững cho cộng đồng và đất nước.

2. Tổng quan về quy hoạch và thiết kế kiến trúc đương đại

Trong bối cảnh hiện nay, quy hoạch và thiết kế kiến trúc không chỉ đơn thuần là việc tạo ra không gian sống mà còn phải đáp ứng các yêu cầu phức tạp của xã hội hiện đại. Những yếu tố như phát triển bền vững, bảo vệ môi trường, và ứng dụng công nghệ tiên tiến đã trở thành những tiêu chí quan trọng trong việc hình thành các sản phẩm kiến trúc.

2.1. Phát triển bền vững trong quy hoạch và thiết kế kiến trúc

Phát triển bền vững trong quy hoạch và thiết kế kiến trúc đang trở thành xu hướng chủ đạo của thời đại hiện nay. Mục tiêu chính của phát triển bền vững không chỉ là tiết kiệm tài nguyên và giảm thiểu tác động đến môi trường, mà còn phải đảm bảo các giải pháp quy hoạch đáp ứng được nhu cầu của thế hệ hiện tại mà không ảnh hưởng đến khả năng của các thế hệ tương lai. Điều này đòi hỏi sự kết hợp hài hòa giữa ba yếu tố kinh tế, xã hội và môi trường, trong đó việc sử dụng hiệu quả tài nguyên, giảm phát thải carbon, và thiết kế linh hoạt là những yếu tố then chốt.

Các kiến trúc sư và quy hoạch sư ngày càng chú trọng đến việc sử dụng

Hình 1. Khu du lịch sinh thái Anantara Golden Triangle Elephant Camp & Resort tại Thái Lan (nguồn: internet)

vật liệu tái chế, phát triển công trình tiết kiệm năng lượng, và tạo ra không gian xanh trong đô thị nhằm tối ưu hóa các nguồn lực tự nhiên như ánh sáng, gió và năng lượng tái tạo. Ngoài ra, quy hoạch, kiến trúc bền vững còn tập trung vào việc tạo ra các không gian công cộng thúc đẩy kết nối xã hội và bảo tồn giá trị văn hóa địa phương, đặc biệt ở những khu vực có bề dày lịch sử [1].

Một số ví dụ điển hình như: Khu du lịch sinh thái Anantara Golden Triangle Elephant Camp & Resort tại Thái Lan, nơi sử dụng vật liệu thân thiện môi trường, năng lượng tái tạo, đồng thời hòa mình vào hệ sinh thái tự nhiên và bảo tồn các giá trị văn hóa cũng như động vật hoang dã.

Dự án Masdar City tại Abu Dhabi, UAE. Đây là một thành phố được quy hoạch và thiết kế với mục tiêu trở thành thành phố phát thải carbon thấp và không có rác thải. Thành phố này sử dụng hoàn toàn năng lượng tái tạo từ mặt trời và gió, đồng thời áp dụng hệ thống giao thông công cộng không phát thải. Các tòa nhà trong Masdar City được thiết kế để tận dụng tối đa gió tự nhiên và ánh sáng mặt trời, giúp giảm thiểu việc sử dụng năng lượng làm mát và chiếu sáng nhân tạo. Ngoài ra, thành phố này cũng áp dụng hệ thống tái chế nước và rác thải, tạo ra một môi trường sống thân thiện với môi trường mà vẫn duy trì hiệu quả kinh tế.

Dự án quy hoạch đô thị Hammarby Sjöstad ở Stockholm, Thụy Điển. Đây là một khu vực tái phát triển bền vững từ một khu công nghiệp cũ thành khu đô thị xanh, hiện đại. Hệ thống nước, rác thải và năng lượng của Hammarby Sjöstad đều được tích hợp vào một vòng tuần hoàn khép kín, trong đó năng lượng từ rác thải và nước thải được tái sử dụng để sưởi ấm và cung cấp điện cho các hộ gia đình. Khu vực này cũng có mạng lưới giao thông công cộng phát triển mạnh mẽ, khuyến khích việc sử dụng xe đạp và đi bộ, giúp giảm phát thải khí CO₂.

2.2. Ứng dụng công nghệ trong quy hoạch và thiết kế kiến trúc

Công nghệ đã và đang thay đổi cách thức mà quy hoạch và thiết kế kiến trúc được thực hiện. Các công nghệ như mô hình hóa thông tin xây dựng (BIM), thông tin kết cấu tòa nhà (S-BIM) và mô hình thực tế ảo (VR), thực tế tăng cường (AR) đã giúp các kiến trúc sư có thể hình dung và tối ưu hóa thiết kế trước khi thực hiện. Điều này không chỉ giúp tiết kiệm thời gian và chi phí mà còn nâng cao chất lượng của sản phẩm cuối cùng. Hơn nữa, việc ứng dụng công nghệ thông tin trong quản lý dự án cũng giúp tăng cường tính minh bạch và hiệu quả trong quá trình thực hiện.

Cụ thể, khi các công trình từ một số nền văn hóa bản

Hình 2. Dự án Masdar City tại Abu Dhabi, UAE (nguồn: internet)

địa được xem xét, có thể dễ dàng nhận thấy rằng chúng rất có tiềm năng trong việc điều chỉnh vị trí và vật liệu cho phù hợp với khí hậu. Khi thời gian trôi qua và nền văn minh trở nên tinh tế, các tòa nhà mang những giá trị khác nhau. Mô hình thông tin kết cấu tòa nhà (S-BIM) cho phép các kỹ sư kết cấu và nhà thiết kế phát triển các mô hình kết cấu cho

các tòa nhà bằng thép, bê tông và gỗ một cách linh hoạt; kiểm tra các phương án kỹ thuật thay thế; đưa ra các quyết định thiết kế thông minh hơn và có thông tin đầy đủ; và dự đoán chi phí và hiệu suất tổng thể. Bằng cách sử dụng Mô hình thông tin tòa nhà (BIM), các điều kiện tiên quyết cho bản vẽ được giảm bớt. Các chi tiết kỹ thuật được cập nhật thường xuyên và dễ dàng lấy được từ mô hình, cung cấp cho các nhà thiết kế nền tảng để giải quyết các vấn đề thiết kế và cho phép các thành viên trong nhóm truy cập để xem các bản vẽ. BIM lưu trữ dữ liệu cho tất cả các khía cạnh của tòa nhà, bao gồm dữ liệu kết cấu; kiến trúc; cơ khí, điện và hệ thống ống nước (MEP); và cảnh quan trước và trong các giai đoạn sau xây dựng.

BIM là một quá trình tạo lập và sử dụng mô hình thông tin công trình, cho phép các kiến trúc sư, kỹ sư và các nhà quản lý xây dựng (AEC) lập kế hoạch, thiết kế, thi công, quản lý tòa nhà và cơ sở hạ tầng hiệu quả hơn. Augmented Reality (AR) có thể tăng cường mức độ thực tế cho mô hình BIM bằng cách cho phép người dùng xem dữ liệu mô hình BIM ngay trong không gian 3 chiều thông qua các thiết bị công nghệ như điện thoại, ipad, kính thông minh,...

2.3. Bảo vệ môi trường và sự thích ứng với biến đổi khí hậu

Biến đổi khí hậu đang trở thành một trong những thách thức lớn nhất mà nhân loại phải đối mặt. Trong lĩnh vực quy hoạch và thiết kế kiến trúc, việc bảo vệ môi trường và thích ứng với biến đổi khí hậu đã trở thành một yêu cầu cấp thiết. Các giải pháp thiết kế như xây dựng công trình chống lũ, sử dụng năng lượng tái tạo, và phát triển hạ tầng xanh không chỉ giúp giảm thiểu tác động của biến đổi khí hậu mà còn nâng cao chất lượng cuộc sống cho cư dân. Chủ đề này đã, đang được triển khai trong các kế hoạch và chương trình hành động lớn của các cơ quan quản lý chuyên ngành cũng như các tổ chức nghề nghiệp trong và ngoài nước.

Gần đây, Chiến lược quốc gia về biến đổi khí hậu giai

đoạn đến năm 2050 đã được thông qua với một loạt các chương trình, hoạt động của Bộ Tài Nguyên và Môi trường, Bộ Xây dựng... Bên cạnh đó, Hội Kiến trúc sư Việt Nam cũng đã phát động nhiều chương trình, cuộc thi liên quan đến Kiến trúc nhà ở nông thôn vùng bão lũ gấp lút (2011), Nhà ở chống lũ (2016) cùng các hội thảo, tọa đàm với chủ đề Kiến trúc thích ứng với biến đổi khí hậu (2013, 2021...)

2.4. Xu hướng xã hội và nhu cầu của người dân

Quy hoạch và thiết kế kiến trúc hiện đại đang ngày càng phản ánh sâu sắc nhu cầu và mong muốn đa dạng của cộng đồng, khi lối sống và công việc của con người không ngừng thay đổi. Trước hết, xu hướng sống chung giữa các thế hệ trong cùng một gia đình đã tạo ra nhu cầu về những không gian đa năng, có khả năng thích ứng với nhiều mục đích sử dụng khác nhau. Các không gian này không chỉ cần được phân chia hợp lý giữa khu vực riêng tư và chung, mà còn phải đáp ứng nhu cầu của cả người trẻ và người cao tuổi, ví dụ như các thiết kế an toàn, dễ tiếp cận cho người già trong khi vẫn giữ tính hiện đại cho thế hệ trẻ.

Thứ hai, làm việc từ xa trở thành một phần tất yếu của cuộc sống hiện đại, đặc biệt sau đại dịch COVID-19. Điều này đòi hỏi kiến trúc sư phải thiết kế những không gian sống linh hoạt, có thể dễ dàng chuyển đổi từ nơi sinh hoạt gia đình sang không gian làm việc tại nhà. Ví dụ, các khu vực làm việc có thể được tích hợp khéo léo trong không gian nhỏ, nhưng vẫn đảm bảo cách âm, ánh sáng tự nhiên tốt và môi trường làm việc thoải mái, không ảnh hưởng đến các hoạt động sinh hoạt khác trong gia đình.

Ngoài ra, nhu cầu về không gian công cộng ngày càng được cộng đồng quan tâm, khi con người nhận ra tầm quan trọng của việc tương tác xã hội và sức khỏe tinh thần. Các công viên, vườn hoa, và lối đi bộ an toàn trở thành yếu tố không thể thiếu trong các khu đô thị. Những không gian này không chỉ là nơi thư giãn mà còn đóng vai trò quan trọng

Hình 3. Dự án quy hoạch đô thị Hammarby Sjöstad ở Stockholm, Thụy Điển (nguồn: internet)

Thiết kế

Thi công

Kiểm định

Vận hành bảo trì

Cải tạo

Hình 4. ứng dụng AR để tăng cường cho BIM trong các giai đoạn của một dự án [2]

Hình 5: Một số hình ảnh minh họa các sự kiện liên quan (nguồn: internet)

Bảng 1. Định hướng giá trị thành phố sáng tạo [3]

trong việc xây dựng sự gắn kết giữa các thành viên trong cộng đồng. Đặc biệt, kiến trúc sư cần chú trọng vào việc tạo ra các không gian xanh để giảm thiểu tác động của biến đổi khí hậu, góp phần cải thiện chất lượng không khí và nâng cao sức khỏe của cư dân đô thị.

Cuối cùng, kiến trúc sư cần có sự lắng nghe và tương tác với cộng đồng để thực sự hiểu rõ những mong muốn cụ thể của họ. Những công trình được thiết kế chỉ từ góc nhìn kỹ thuật hoặc nghệ thuật mà bỏ qua nhu cầu của người sử dụng có thể không mang lại hiệu quả thực sự. Vì vậy, việc hiểu rõ đặc thù của mỗi cộng đồng, từ thói quen sống, đặc điểm văn hóa đến những yêu cầu cụ thể về không gian, sẽ giúp các kiến trúc sư tạo ra những công trình không chỉ đẹp về mặt thẩm mỹ mà còn thực sự phù hợp và bền vững theo thời gian.

Tóm lại, quy hoạch và thiết kế kiến trúc hiện đại không thể chỉ dựa trên tiêu chí kỹ thuật hay thẩm mỹ đơn thuần mà phải đáp ứng các nhu cầu đa dạng của người dân, từ không gian sống chung đa thế hệ, làm việc tại nhà, đến các không gian công cộng xanh và thân thiện với môi trường. Đây là sự kết hợp giữa tính linh hoạt, bền vững và sự hiểu biết sâu sắc về cộng đồng để tạo nên những không gian sống thực sự tiện nghi và kết nối con người.

2.5. Đổi mới sáng tạo trong quy hoạch và thiết kế

Đổi mới tư duy, phát huy sự năng động, sáng tạo là yếu tố then chốt để tạo ra những sản phẩm kiến trúc đáp ứng nhu cầu của xã hội. Các ý tưởng sáng tạo không chỉ giúp cải thiện tính năng và thẩm mỹ của công trình mà còn góp phần vào việc giải quyết các vấn đề xã hội, như nhà ở cho người thu nhập thấp, không gian công cộng cho cộng đồng, và phát triển đô thị thông minh. Việc khuyến khích sự sáng tạo trong quy hoạch và thiết kế không chỉ giúp nâng cao chất lượng công trình mà còn thúc đẩy sự phát triển của ngành công nghiệp kiến trúc.

Cách mạng công nghiệp lần thứ 4 với đặc trưng là điều khiển hệ và robot, kết nối hệ thống thế giới thực với thế giới ảo xuất hiện xu hướng phát triển các mô hình thành phố thông minh (Smart city), thành phố xanh (Green city); thành phố sinh thái, đa dạng sinh học (Eco – city); thành phố vườn (Garden city); thành phố sinh thái - kinh tế

(ECO2); thành phố đáng sống (Livable city); thành phố có khả năng phục hồi (Resilience city) hay thành phố đạt chuẩn ISO 37120 về quản lý đô thị theo chuẩn quốc tế... giúp gia tăng tốc độ cung cấp kết quả bền vững về xã hội, kinh tế, môi trường và ứng phó với thách thức như biến đổi khí hậu, tăng dân số nhanh, bất ổn chính trị, kinh tế. Đồng thời cũng mang lại nhiều cơ hội cho hàng loạt những đổi mới sáng tạo về công nghệ và khởi nghiệp.

Ngày nay, nhiều thành phố trên thế giới thay vì tập trung vào các ngành công nghiệp cần nhiều tài nguyên thiên nhiên, để có tác động xấu tới môi trường, đã dần hướng tới nền công nghiệp sáng tạo, công nghiệp văn hóa. Mục tiêu của họ là xây dựng kết cấu hạ tầng phục vụ hoạt động sáng tạo, thu hút lực lượng lao động sáng tạo và tạo ra các sản phẩm sáng tạo. Tuy nhiên, sự sáng tạo không chỉ có ở tầng lớp nghệ sĩ, kỹ sư, doanh nhân hay những người đang làm công việc trí óc, mà sự sáng tạo tồn tại ở tất cả mọi người. Quan trọng hơn nữa là cần nhận diện, đánh giá được những giá trị và bản sắc của từng địa điểm, địa phương để làm cơ sở cho các nhà sáng tạo thiết kế và tạo ra những sản phẩm độc đáo, mang tinh thần của thời đại.

Khái niệm thành phố sáng tạo chưa có một định nghĩa được thống nhất rộng rãi và thường được mô tả là khó định nghĩa một cách chính xác. Nó có thể được mô tả như một giá trị được xã hội sản xuất, bắt nguồn từ mạng lưới các mối quan hệ qua lại của các chủ thể kinh tế và xã hội. Theo Ritzer, thành phố văn hóa, sáng tạo là các hình thức chính sách phát triển kinh tế đô thị trong nền kinh tế hậu công nghiệp, dựa trên khái niệm tiêu dùng. Chúng bao gồm một môi trường khuyến khích đổi mới văn hóa và sáng tạo; nền kinh tế dựa trên tri thức, công nghệ và mạng xã hội phát triển, với các nguyên tắc về khả năng thích ứng, sức mạnh tổng hợp và hòa nhập (Ritzer, 1999).

Như vậy, tổng quan về quy hoạch và thiết kế kiến trúc đương đại cho thấy đây là một lĩnh vực đa dạng và phức tạp, đòi hỏi sự kết hợp giữa kiến thức chuyên môn, công nghệ, và sự nhạy bén với nhu cầu của xã hội. Để đáp ứng được các tiêu chuẩn quốc tế và phát triển bền vững, các kiến trúc sư và quy hoạch sư cần không ngừng học hỏi và đổi mới sáng tạo trong công việc của mình.

3. Đào tạo trong lĩnh vực quy hoạch và thiết kế kiến trúc

Trong bối cảnh hội nhập quốc tế, việc đào tạo trong lĩnh vực quy hoạch và thiết kế kiến trúc cần được chú trọng và cải tiến để đáp ứng yêu cầu ngày càng cao của thị trường lao động. Để thực hiện điều này, chúng ta cần tập trung vào ba khía cạnh chính: chương trình đào tạo, phương pháp giảng dạy và đào tạo quốc tế.

3.1. Chương trình đào tạo

Chương trình đào tạo quy hoạch và thiết kế kiến trúc cần được thiết kế một cách toàn diện, bao gồm các yếu tố lý thuyết và thực hành, cụ thể:

Nội dung chương trình: Chương trình nên bao gồm các môn học cơ bản như lịch sử kiến trúc, lý thuyết quy hoạch, thiết kế bền vững, công nghệ xây dựng và quản lý dự án. Bên cạnh đó, các môn học chuyên sâu về công nghệ thông tin trong thiết kế, như BIM (Building Information Modeling), cũng cần được đưa vào giảng dạy để sinh viên có thể làm việc với các công cụ hiện đại.

Thực hành thực tế: Việc thực hành là rất quan trọng trong quá trình đào tạo. Các sinh viên nên được tham gia vào các dự án thực tế, từ việc thiết kế đến triển khai, để có thể áp dụng kiến thức lý thuyết vào thực tiễn. Điều này không chỉ giúp sinh viên nắm vững kỹ năng mà còn tạo ra các sản phẩm thiết kế thực tế có giá trị.

Đánh giá và cập nhật chương trình: Chương trình đào tạo cần được đánh giá định kỳ và cập nhật để phản ánh các xu hướng mới trong ngành, cũng như các yêu cầu từ thị trường lao động. Sự tham gia của các chuyên gia trong ngành vào quá trình xây dựng và cập nhật chương trình là rất cần thiết.

3.2. Phương pháp giảng dạy

Để nâng cao chất lượng đào tạo, các phương pháp giảng dạy hiện đại cần được áp dụng:

Học tập dựa trên dự án: Phương pháp học tập dựa trên dự án (Project-Based Learning) khuyến khích sinh viên tham gia vào các dự án thực tế, giúp họ phát triển kỹ năng giải quyết vấn đề và làm việc nhóm. Sinh viên sẽ học cách làm

việc trong các nhóm đa dạng, từ đó cải thiện khả năng giao tiếp và hợp tác.

Trải nghiệm thực tế: Tổ chức các chuyến tham quan thực địa, hội thảo và các buổi thuyết trình từ các chuyên gia trong ngành sẽ giúp sinh viên có cái nhìn thực tế hơn về nghề nghiệp của họ. Điều này cũng giúp sinh viên cập nhật các xu hướng và công nghệ mới trong lĩnh vực quy hoạch và thiết kế kiến trúc.

Vai trò của giảng viên: Giảng viên không chỉ là người truyền đạt kiến thức mà còn là người hướng dẫn, tạo điều kiện cho sinh viên phát triển tư duy sáng tạo và khả năng tự học. Họ cần thường xuyên tham gia vào các hoạt động nghiên cứu và thực tiễn để có thể cung cấp cho sinh viên những thông tin và kinh nghiệm mới nhất.

3.3. Đào tạo quốc tế

Đào tạo quốc tế là một yếu tố quan trọng trong việc nâng cao chất lượng nguồn nhân lực trong lĩnh vực quy hoạch và thiết kế kiến trúc:

Chương trình trao đổi sinh viên: Các trường đại học nên thiết lập các chương trình trao đổi sinh viên với các trường đại học danh tiếng trên thế giới. Điều này không chỉ giúp sinh viên mở rộng tầm nhìn mà còn giúp họ trải nghiệm các phương pháp giảng dạy và văn hóa khác nhau.

Hợp tác quốc tế: Tăng cường hợp tác với các tổ chức quốc tế trong lĩnh vực quy hoạch và thiết kế kiến trúc sẽ tạo ra cơ hội học hỏi và chia sẻ kinh nghiệm. Các hội thảo, khóa đào tạo và dự án hợp tác quốc tế sẽ giúp sinh viên và giảng viên nâng cao trình độ chuyên môn.

Chứng chỉ quốc tế: Khuyến khích sinh viên tham gia các khóa đào tạo và thi lấy chứng chỉ quốc tế trong lĩnh vực quy hoạch và thiết kế kiến trúc. Điều này không chỉ nâng cao giá trị bằng cấp của sinh viên mà còn giúp họ tự tin hơn khi tham gia vào thị trường lao động quốc tế.

Việc nâng cao chất lượng đào tạo trong lĩnh vực quy hoạch và thiết kế kiến trúc là một nhiệm vụ cấp bách và cần thiết trong bối cảnh hội nhập quốc tế. Chương trình đào tạo toàn diện, phương pháp giảng dạy hiện đại và sự kết nối

QUẢN LÝ VÀ KIỂM SOÁT THIẾT KẾ

- Có kiến thức, kinh nghiệm về các mảng Quy hoạch/Kiến trúc/Kết cấu/M&E
- Khả năng kiểm soát các hồ sơ thiết kế các giai đoạn (Concept, TKCS, TKKT, BVTC) của các dự án nhằm phát hiện các lỗi thiết kế, các thiếu sót của hồ sơ để đảm bảo hồ sơ thiết kế trước khi phát hành phải ĐÚNG và ĐỦ, tuân thủ quy định phục vụ PTĐA xin phép thi công và phục vụ công trường thi công

Bậc 1	Bậc 2	Bậc 3	Bậc 4	Bậc 5
- Hiểu căn bản các hồ sơ thiết kế theo các giai đoạn của các dự án: Concept, TKCS, TKKT, BVTC. - Khả năng thiết kế và thực hiện hồ sơ thiết kế cơ bản. - Khả năng soát xét bản vẽ, phát hiện lỗi và đưa ra phương án xử lý khi gặp vướng mắc.	- Hiểu biết chuyên sâu về hồ sơ thiết kế. - Hiểu biết kỹ yếu thiết kế, tiêu chuẩn thiết kế của TĐ và các tiêu chuẩn của ngành Xây dựng trong phạm vi công việc được phân công, trong phạm vi tổng thể dự án. - Khả năng soát xét bản vẽ, phát hiện lỗi và đưa ra phương án xử lý khi gặp vướng mắc. - Khả năng phối hợp các bộ môn.	- Hiểu biết kỹ yếu thiết kế, tiêu chuẩn thiết kế của TĐ và các tiêu chuẩn của ngành Xây dựng trong phạm vi công việc được phân công, trong phạm vi tổng thể dự án. - Khả năng kiểm soát bản vẽ tổng thể, phát hiện những điểm bất hợp lý trong thiết kế và đưa ra phương án xử lý khi gặp vướng mắc, phát sinh. - Khả năng đề xuất thay đổi thiết kế, concept. - Khả năng kiểm soát tiến độ. - Khả năng kiểm soát tốt công việc của các CBTV trong nhóm.	- Hiểu, đánh giá được ưu/nhược điểm của Bản vẽ/thiết kế dự án và cấp nhất các tiêu chuẩn thiết kế thị trường. - Khả năng quy hoạch, lập và kiểm soát được các kế hoạch tổng thể. - Khả năng phân tích những điểm bất hợp lý trong thiết kế tổng thể để đề xuất thay đổi phương án. - Khả năng xây dựng, cập nhật tiêu chuẩn thiết kế mới nhất phù hợp xu thế. - Khả năng điều phối các bộ phận/các đơn vị liên quan. - Khả năng đào tạo về chuyên môn KSTK. - Khả năng kiểm soát tiến độ, kết nối.	- Nắm bắt xu thế thiết kế mới nhất thị trường. - Khả năng chỉ đạo xây dựng tiêu chuẩn thiết kế dẫn đầu thị trường. - Khả năng quy hoạch, lập và kiểm soát được các kế hoạch tổng thể. - Khả năng điều phối, kiểm soát công việc, tiến độ, kết nối của tổng thể dự án. - Khả năng nghiên cứu, đề xuất các ý tưởng mới. - Khả năng đưa ra các giải pháp thiết kế mới, đột phá về hiệu quả. - Cảm quan về thẩm mỹ vượt trội.

Bảng 2: Khung năng lực chuyên môn quản lý và kiểm soát thiết kế trong các đơn vị chủ đầu tư [4]

Hình 6: Phối cảnh minh họa tổng thể dự án Smart city Hanoi (nguồn: Internet)

quốc tế sẽ giúp sinh viên phát triển toàn diện, từ đó đáp ứng được nhu cầu của thị trường lao động và góp phần vào sự phát triển bền vững của ngành.

4. Hành nghề trong bối cảnh hội nhập quốc tế

4.1. Thực trạng hành nghề kiến trúc và quy hoạch ở Việt Nam

Những thách thức trong việc áp dụng các tiêu chuẩn quốc tế:

Thiếu hụt kiến thức và kỹ năng: Nhiều kiến trúc sư và quy hoạch sư ở Việt Nam vẫn còn thiếu kiến thức về các tiêu chuẩn thiết kế quốc tế, dẫn đến việc khó khăn trong việc áp dụng các quy chuẩn này vào thực tiễn. Điều này đặc biệt rõ rệt trong các dự án yêu cầu tính bền vững và thân thiện với môi trường.

Khó khăn trong việc tiếp cận công nghệ mới: Sự phát triển nhanh chóng của công nghệ thông tin và phần mềm thiết kế hiện đại đã tạo ra một khoảng cách lớn giữa các kiến trúc sư trong nước và quốc tế. Việc thiếu sự đầu tư vào công nghệ và đào tạo chuyên sâu đã làm giảm khả năng cạnh tranh của các chuyên gia Việt Nam trên thị trường quốc tế.

Các vấn đề về pháp lý và quản lý trong hành nghề:

Khung pháp lý chưa hoàn thiện: Các quy định pháp lý liên quan đến hành nghề kiến trúc và quy hoạch tại Việt Nam vẫn còn nhiều bất cập. Điều này dẫn đến sự khó khăn trong việc cấp phép, kiểm tra và giám sát các dự án quy hoạch và kiến trúc.

Quản lý dự án chưa hiệu quả: Nhiều dự án quy hoạch và kiến trúc gặp khó khăn trong việc quản lý tiến độ và chất lượng. Việc thiếu các tiêu chuẩn rõ ràng và quy trình quản lý dự án hiệu quả đã dẫn đến tình trạng chậm tiến độ và lãng phí nguồn lực.

4.2. Cơ hội từ hội nhập quốc tế

Tác động của các hiệp định thương mại tự do đến ngành kiến trúc và quy hoạch:

Các hiệp định thương mại tự do (FTA) đã mở ra nhiều cơ hội cho ngành kiến trúc và quy hoạch Việt Nam. Chúng tạo điều kiện cho các công ty nước ngoài đầu tư vào thị trường Việt Nam, từ đó thúc đẩy sự phát triển của ngành.

Sự gia tăng đầu tư nước ngoài không chỉ mang lại nguồn vốn mà còn tạo cơ hội cho việc chuyển giao công nghệ và kiến thức, giúp nâng cao năng lực của các kiến trúc sư và quy hoạch sư Việt Nam.

Những cơ hội hợp tác quốc tế trong các dự án quy hoạch và kiến trúc:

Các dự án hợp tác quốc tế không chỉ giúp nâng cao chất lượng thiết kế mà còn tạo ra cơ hội học hỏi từ các chuyên gia hàng đầu thế giới. Việc tham gia vào các dự án lớn sẽ giúp các kiến trúc sư Việt Nam tích lũy kinh nghiệm và nâng cao tay nghề.

Hợp tác quốc tế còn mở ra cơ hội cho việc tham gia vào các diễn đàn, hội thảo quốc tế, từ đó giúp các chuyên gia Việt Nam cập nhật xu hướng mới và mở rộng mạng lưới quan hệ trong ngành.

4.3. Xu hướng nghề nghiệp trong tương lai

Nhu cầu về kiến trúc sư và quy hoạch sư trong bối cảnh phát triển bền vững:

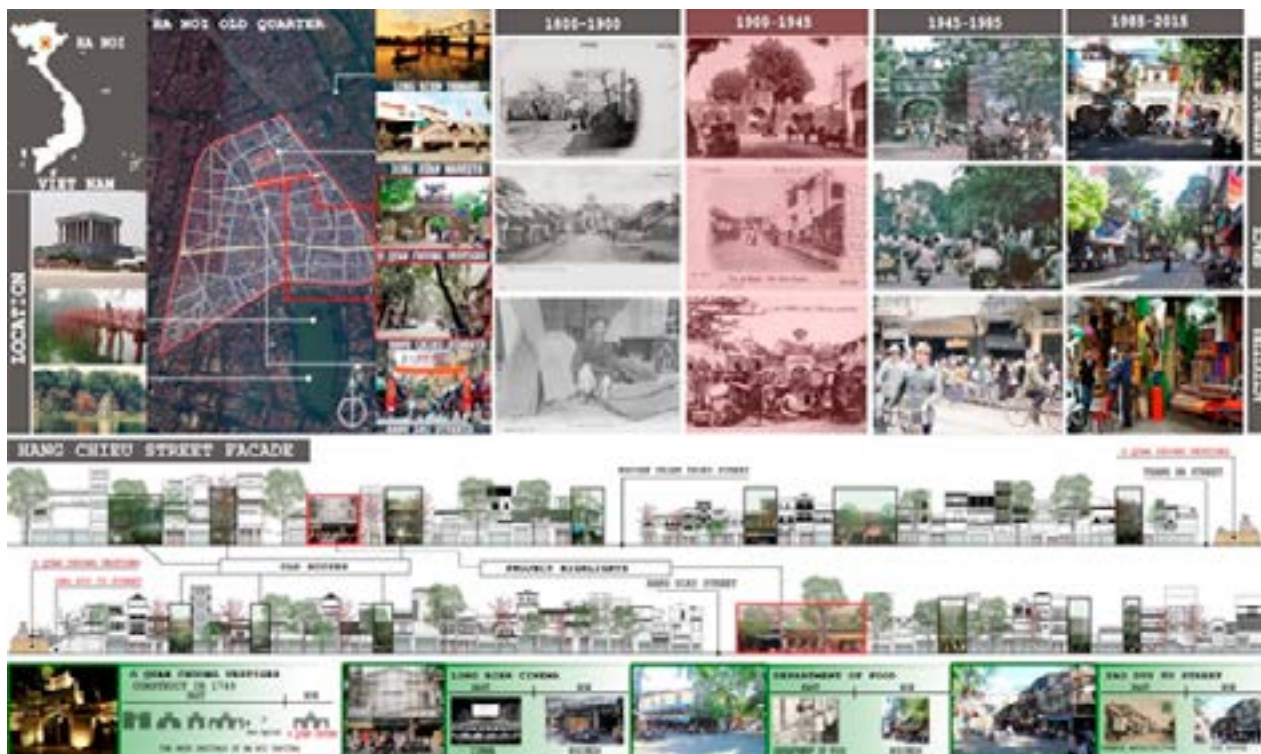
Với xu hướng toàn cầu hóa và sự gia tăng nhận thức về bảo vệ môi trường, nhu cầu về các kiến trúc sư và quy hoạch sư có khả năng thiết kế các dự án bền vững đang ngày càng tăng. Các chuyên gia có thể tạo ra các giải pháp sáng tạo để giải quyết các vấn đề như biến đổi khí hậu, ô nhiễm môi trường và đô thị hóa.

Các chương trình đào tạo cần được cập nhật để trang bị cho sinh viên những kiến thức và kỹ năng cần thiết về thiết kế bền vững và quy hoạch xanh.

Vai trò của công nghệ thông tin và trí tuệ nhân tạo trong hành nghề:

Công nghệ thông tin và trí tuệ nhân tạo đang ngày càng trở thành những công cụ quan trọng trong ngành kiến trúc và quy hoạch. Các phần mềm thiết kế hiện đại giúp tối ưu hóa quy trình thiết kế, từ đó nâng cao hiệu quả và chất lượng sản phẩm.

Việc ứng dụng trí tuệ nhân tạo trong phân tích dữ liệu và dự đoán xu hướng sẽ giúp các kiến trúc sư và quy hoạch sư đưa ra các quyết định chính xác hơn, đồng thời giảm thiểu rủi ro trong quá trình thiết kế và thực hiện dự án.

Hình 7: Phối cảnh minh họa dự án Bảo tồn khu phố cổ - Hàng chiếu, Hà Nội

Hình 8: Thủ đô Copenhagen của Đan Mạch được tổ chức UNESCO kết hợp cùng Liên minh Kiến trúc sư Quốc tế (UIA) trao danh hiệu World Capital of Architecture 2023 (Thủ đô Kiến trúc Thế giới 2023) [5]

Hành nghề kiến trúc và quy hoạch tại Việt Nam đang đứng trước nhiều thách thức, nhưng cũng đồng thời mở ra nhiều cơ hội trong bối cảnh hội nhập quốc tế. Để tận dụng những cơ hội này, cần có sự đầu tư mạnh mẽ vào đào tạo, công nghệ và cải cách khung pháp lý nhằm nâng cao chất lượng hành nghề và đáp ứng các tiêu chuẩn quốc tế. Ngoài ra, với các KTS đã và đang hành nghề cũng cần tự đào tạo và nâng cao năng lực chuyên môn. Cụ thể có thể tham khảo khung năng lực chuyên môn liên quan được xác định trong các đơn vị đầu tư xây dựng như trong bảng 2.

5. Các mô hình thành công trong đào tạo và hành nghề quốc tế

5.1. Các trường đại học hàng đầu

Trong bối cảnh hội nhập quốc tế, việc nghiên cứu và áp dụng các mô hình đào tạo từ các trường đại học hàng đầu thế giới là rất quan trọng. Các trường như Harvard, MIT, và Delft University of Technology đã xây dựng những chương trình đào tạo xuất sắc trong lĩnh vực quy hoạch và thiết kế kiến trúc.

Chương trình đào tạo đa dạng: Những trường này thường cung cấp các chương trình đào tạo đa dạng, từ cử nhân đến thạc sĩ, với sự kết hợp giữa lý thuyết và thực hành. Sinh viên không chỉ được học kiến thức chuyên môn mà còn được tham gia vào các dự án thực tế, giúp họ áp dụng kiến thức vào thực tiễn.

Học tập dựa trên dự án: Nhiều trường áp dụng phương pháp học tập dựa trên dự án, nơi sinh viên làm việc theo nhóm để giải quyết các bài toán thực tế trong quy hoạch và kiến trúc. Điều này không chỉ phát triển kỹ năng làm việc nhóm mà còn giúp sinh viên hiểu rõ hơn về quy trình thiết kế và quản lý dự án.

Hợp tác quốc tế: Các trường đại học hàng đầu thường có các chương trình hợp tác quốc tế, cho phép sinh viên tham gia vào các khóa học và dự án ở nước ngoài. Điều này không chỉ mở rộng tầm nhìn cho sinh viên mà còn giúp họ xây dựng mạng lưới quan hệ quốc tế, một yếu tố quan trọng trong nghề nghiệp sau này.

5.2. Dự án tiêu biểu

Việc phân tích các dự án quy hoạch và kiến trúc thành công tại Việt Nam và quốc tế sẽ cung cấp những bài học quý giá cho việc phát triển nghề nghiệp.

Dự án thành phố thông minh: Một ví dụ điển hình là dự án Tòa tháp tài chính 108 tầng Phương Trạch là điểm nhấn của thành phố thông minh (SMART CITY HÀ NỘI) đang được Liên doanh BRG (Việt Nam) và Sumitomo (Nhật Bản) thực hiện tại Đông Anh, Hà Nội, Việt Nam - Nơi áp dụng công nghệ thông tin vào quy hoạch đô thị. Dự án này không chỉ cải thiện chất lượng sống cho cư dân mà còn tạo ra một mô hình quy hoạch bền vững có thể áp dụng ở nhiều nơi khác.

Dự án bảo tồn di sản: Tại Việt Nam, dự án bảo tồn khu phố cổ Hà Nội đã thành công trong việc kết hợp giữa bảo tồn di sản văn hóa và phát triển kinh tế. Bài học từ dự án này cho thấy tầm quan trọng của việc lắng nghe cộng đồng và hợp tác với các bên liên quan trong quy hoạch.

Dự án phát triển bền vững: Mô hình thành phố Copenhagen, Đan Mạch một ví dụ khác về việc áp dụng các nguyên tắc phát triển bền vững trong quy hoạch đô thị. Đô thị này không chỉ tập trung vào việc xây dựng cơ sở hạ tầng mà còn chú trọng đến yếu tố môi trường và chất lượng cuộc sống của cư dân. Tại đây, người dân được tạo điều kiện tối đa để sống chung với thiên nhiên, đặc biệt là dòng nước. Không chỉ được vinh danh là Thủ đô Kiến trúc, Copenhagen còn đứng đầu trong bảng xếp hạng Chỉ số an toàn đô thị (Safe Cities Index - SCI) năm 2021 với 82,4/100 điểm theo nghiên cứu và đánh giá của tờ The Economist.

5.3. Bài học kinh nghiệm

Từ những mô hình đào tạo và dự án tiêu biểu, có thể rút ra một số bài học kinh nghiệm quan trọng cho việc nâng cao chất lượng đào tạo và hành nghề trong lĩnh vực quy hoạch và thiết kế kiến trúc:

Tích hợp giữa lý thuyết và thực hành: Chương trình đào tạo cần phải kết hợp chặt chẽ giữa lý thuyết và thực hành, giúp sinh viên nắm vững kiến thức và kỹ năng cần thiết để làm việc trong môi trường thực tế.

Khuyến khích đổi mới sáng tạo: Cần tạo ra môi trường học tập khuyến khích sự đổi mới sáng tạo, nơi sinh viên có thể thử nghiệm và phát triển các ý tưởng mới trong thiết kế và quy hoạch.

Xây dựng mạng lưới quốc tế: Việc tham gia vào các chương trình trao đổi sinh viên và hợp tác quốc tế sẽ giúp sinh viên mở rộng tầm nhìn và xây dựng mạng lưới quan hệ, từ đó tạo ra nhiều cơ hội nghề nghiệp trong tương lai.

Việc học hỏi từ các mô hình thành công trong đào tạo và hành nghề quốc tế sẽ giúp Việt Nam nâng cao chất lượng nguồn nhân lực trong lĩnh vực quy hoạch và thiết kế kiến trúc. Sự kết hợp giữa lý thuyết và thực hành, cùng với việc khuyến khích đổi mới sáng tạo và xây dựng mạng lưới quốc tế, sẽ là những yếu tố quyết định cho sự phát triển bền vững của ngành nghề này trong bối cảnh hội nhập quốc tế.

6. Kết luận

Trong bối cảnh hội nhập quốc tế ngày càng sâu rộng, việc nâng cao chất lượng đào tạo và hành nghề trong lĩnh vực quy hoạch và thiết kế kiến trúc là một yêu cầu cấp thiết. Qua các phần đã trình bày, chúng ta đã nhận thấy rằng:

- Tầm quan trọng của đào tạo: Chương trình đào tạo cần được xây dựng một cách toàn diện, kết hợp giữa lý thuyết và thực hành, nhằm trang bị cho sinh viên những kiến thức vững chắc và kỹ năng thực tiễn cần thiết. Việc áp dụng các phương pháp giảng dạy hiện đại như học tập dựa trên dự án sẽ giúp sinh viên phát triển tư duy sáng tạo và khả năng giải quyết vấn đề trong thực tế.
 - Thực trạng hành nghề: Kiến trúc sư và quy hoạch sư Việt Nam đang đối mặt với nhiều thách thức trong việc áp dụng các tiêu chuẩn quốc tế. Điều này đòi hỏi các chuyên gia trong ngành phải không ngừng học hỏi và cập nhật kiến thức để có thể đáp ứng được yêu cầu ngày càng cao của thị trường.
 - Cơ hội từ hội nhập: Các hiệp định thương mại tự do và sự hợp tác quốc tế mở ra nhiều cơ hội cho ngành quy hoạch và thiết kế kiến trúc. Việc tham gia vào các dự án quốc tế không chỉ giúp nâng cao năng lực chuyên môn mà còn tạo điều kiện cho việc trao đổi kinh nghiệm và công nghệ.
 - Xu hướng nghề nghiệp: Dự báo nhu cầu về kiến trúc sư và quy hoạch sư trong tương lai sẽ tiếp tục tăng cao, đặc biệt trong bối cảnh phát triển bền vững và ứng dụng công nghệ thông tin. Điều này tạo ra một cơ hội lớn cho các sinh viên và chuyên gia trẻ trong ngành.
- Đề xuất một số giải pháp để nâng cao chất lượng đào tạo và hành nghề trong lĩnh vực quy hoạch và thiết kế kiến trúc:
- Cải tiến chương trình đào tạo: Các trường đại học cần thường xuyên cập nhật chương trình đào tạo để phù hợp với xu hướng và yêu cầu của thị trường. Việc hợp tác với các tổ chức quốc tế để xây dựng chương trình đào tạo cũng là một hướng đi khả thi.
 - Tăng cường hợp tác quốc tế: Thúc đẩy các chương trình trao đổi sinh viên và giảng viên, tạo cơ hội cho sinh viên tiếp cận với môi trường học tập và làm việc quốc tế. Điều này không chỉ giúp nâng cao trình độ chuyên môn mà còn mở rộng mạng lưới quan hệ trong ngành.
 - Khuyến khích đổi mới sáng tạo: Các cơ sở đào tạo và doanh nghiệp cần khuyến khích sinh viên và nhân viên tham gia vào các dự án nghiên cứu và phát triển, từ đó tạo ra những sản phẩm kiến trúc đổi mới, đáp ứng nhu cầu của xã hội.

Tóm lại, sự hợp tác quốc tế và đổi mới sáng tạo là yếu tố then chốt để phát triển ngành quy hoạch và thiết kế kiến trúc trong tương lai. Chỉ khi có sự kết hợp chặt chẽ giữa đào tạo và hành nghề, chúng ta mới có thể xây dựng một môi trường sống bền vững và hiện đại, đáp ứng được nhu cầu ngày càng cao của xã hội trong thời đại toàn cầu hóa./.

Tài liệu tham khảo

1. Trần Ngọc Chính, Bài viết "Định hướng phát triển kiến trúc bền vững", Báo Xây dựng điện tử ngày 9/7/2023, <https://baoxaydung.com.vn/dinh-huong-phat-trien-kien-truc-ben-vung-360507.html>
2. Bài viết "Mô hình BIM và thực tế tăng cường AR", Báo điện tử về công nghệ Bim ngày 07/12/2018, <https://congnghebim.vn/mo-hinh-bim-va-thuc-te-tang-cuong-ar/>.
3. Ritzer G.: *Enchanting a disenchanted world: revolutionizing the means of consumption*. Thousand Oaks: Pine Forge Press. 1999.
4. Công ty cổ phần xây dựng Vincom, *Khung năng lực chuyên môn quản lý và kiểm soát thiết kế trong các đơn vị chủ đầu tư*, 2018.
5. Bài viết "Mô hình thành phố Copenhagen, Đan Mạch", Báo điện tử Tổng cục tiêu chuẩn đo lường chất lượng - Bộ Khoa học và công nghệ, <http://smartcity.vsqi.gov.vn/tin-tuc/mo-hinh-thanh-pho-copenhagen-dan-mach.html>